

Педагогіка	
УДК 378.018.43:004.77:316.77	
Дата першого надходження статті до видання	2026-02-15
Дата прийняття статті до друку після рецензування	2026-03-23
Дата публікації/оприлюднення	2026-03-24

Формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання: міжнародний вимір

Харківська Алла Анатоліївна

доктор педагогічних наук, професор,
проректор з науково-педагогічної та міжнародної діяльності, Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Харків,
Україна

<https://orcid.org/0000-0003-4782-1079>

Прокопенко Альона Олександрівна

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри математики та фізики, Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Харків, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-3735-342X>

Бакуменко Тетяна Костянтинівна

доктор філософії, доцент,
доцент кафедри теорії та методик дошкільної освіти, Комунальний заклад «Харківська
гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Харків, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-5596-6572>

Анотація. У статті здійснено фундаментальний аналіз проблеми формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах поширення дистанційного навчання та трансформації освітнього простору під впливом глобальних процесів цифровізації. Обґрунтовано, що цифрова й інфомедійна грамотність сучасного здобувача вищої освіти виходить за межі володіння окремими цифровими інструментами та постає як складне інтегративне утворення, що поєднує інформаційно-аналітичні, технологічні, комунікативні й етико-правові компоненти. Детально проаналізовано суперечність між зростаючими вимогами до рівня цифрової компетентності та критичного мислення здобувачів вищої освіти й обмеженими можливостями традиційних підходів до організації дистанційного навчання щодо формування відповідальної інформаційної поведінки. Як ефективний напрям розв'язання зазначеної проблеми розглянуто інтеграцію цифрової та інфомедійної грамотності в освітній процес із урахуванням міжнародних рамкових документів і практик. На основі аналізу міжнародного досвіду виокремлено й обґрунтовано комплекс педагогічних умов результативного формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в дистанційному форматі, зокрема системне використання рамок цифрової компетентності та медіа- й інформаційної грамотності, упровадження практико-орієнтованих навчальних завдань (фактчекінг, аналіз інформаційних кейсів, створення цифрового контенту), застосування формувального оцінювання та розвиток академічної доброчесності й soft skills у процесі онлайн-взаємодії.

Ключові слова: цифрова грамотність, інфомедійна грамотність, дистанційне навчання, здобувачі вищої освіти, міжнародний досвід, академічна доброчесність, критичне мислення, soft skills.

Developing Digital and Media and Information Literacy of Higher Education Students in the Context of Distance Learning: an International Perspective

Kharkivska Alla

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Vice-Rector for Research, Pedagogical and International Activities, Municipal Institution «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0003-4782-1079>

Prokopenko Alona

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Mathematics and Physics, Municipal Institution «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-3735-342X>

Bakumenko Tetiana

Doctor of Philosophy, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Preschool Education, Municipal Institution «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-5596-6572>

Abstract. The article provides a fundamental analysis of the problem of forming digital and infomedia literacy of higher education students in the context of the spread of distance learning and the transformation of the educational space under the influence of global digitalization processes. The relevance of the study is due to the growing role of digital technologies in higher education, the intensification of information flows and the increase in requirements for the level of critical thinking, academic integrity and communicative culture of student youth. It is substantiated that the digital and infomedia literacy of a modern higher education student goes beyond the possession of individual digital tools and appears as a complex integrative formation that combines information-analytical, technological, communicative and ethical-legal components. The contradiction between the growing requirements for the level of digital competence and critical thinking of higher education students and the limited capabilities of traditional approaches to organizing distance learning in terms of the formation of responsible information behavior is analyzed in detail. It is emphasized that the fragmented use of digital technologies without the targeted development of information and media literacy does not ensure the readiness of education seekers for effective activity in the modern information environment. As an effective direction for solving the specified problem, the integration of digital and information and media literacy into the educational process is considered. Based on the analysis of international experience, a set of pedagogical conditions for the effective formation of digital and information and media literacy of higher education seekers in a distance format is identified and substantiated, in particular, the systematic use of the framework of digital competence and media and information literacy, the implementation of practice-oriented educational tasks (fact-checking, analysis of information cases, creation of digital content), the use of formative assessment, as well as the development of academic integrity and soft skills in the process of online interaction. The

conclusion is made about the feasibility of a comprehensive and institutionally supported approach to the formation of digital and media literacy in higher education.

Keywords: digital literacy, media literacy, distance learning, higher education students, international experience, academic integrity, critical thinking, soft skills.

Вступ

Цифрова трансформація вищої освіти, суттєво прискорена пандемією COVID-19, воєнними викликами та загальносвітовими процесами диджиталізації, спричинила глибокі зміни в організації освітнього процесу, формах академічної комунікації та доступі до освітніх і наукових ресурсів. Дистанційне навчання з тимчасового альтернативного формату набуло ознак стійкої моделі реалізації освітніх програм у закладах вищої освіти, що актуалізувало питання якості цифрової взаємодії, ефективності онлайн-навчання та відповідального використання інформаційного середовища. За таких умов формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти постає як ключовий чинник забезпечення якості освіти, академічної доброчесності та професійної конкурентоспроможності випускників.

Сучасне цифрове освітнє середовище характеризується високою інтенсивністю інформаційних потоків, багатоканальністю комунікації, поширенням алгоритмічно керованих платформ і зростанням ролі соціальних медіа як джерел навчальної та наукової інформації. За таких обставин здобувачі вищої освіти стикаються з необхідністю не лише володіти цифровими інструментами, платформами дистанційного навчання та сервісами онлайн-взаємодії, а й здійснювати критичний аналіз інформації, оцінювати надійність джерел, розпізнавати маніпулятивні інформаційні впливи та дотримуватися етичних і правових норм у цифровому просторі. Вказані вимоги зумовлюють потребу інтегрованого формування цифрової та інфомедійної грамотності в межах освітнього процесу.

Міжнародні освітні інституції розглядають цифрову грамотність як багатовимірну компетентність, що виходить за межі технічних навичок користування цифровими засобами. Європейська рамка цифрової компетентності DigComp акцентує увагу на здатності працювати з інформацією та даними, здійснювати цифрову комунікацію й співпрацю, створювати цифровий контент, забезпечувати кібербезпеку та розв'язувати проблеми в цифровому середовищі. Паралельно концепція медіа- й інформаційної грамотності UNESCO підкреслює значущість критичного мислення, усвідомленого споживання медіаконтенту, відповідальної громадянської позиції та стійкості до дезінформації. У міжнародному науково-освітньому дискурсі дедалі чіткіше окреслюється необхідність синергії зазначених підходів, особливо в умовах дистанційного навчання у вищій освіті.

Дистанційний формат навчання розширює можливості індивідуалізації освітніх траєкторій, академічної мобільності та доступу до глобальних освітніх ресурсів, водночас посилюючи ризики поверхневого засвоєння навчального матеріалу, некритичного використання інформації та порушень академічної доброчесності. За відсутності цілеспрямованої педагогічної роботи цифрові навички здобувачів вищої освіти часто залишаються фрагментарними та не трансформуються у здатність до усвідомленої, безпечної й етично відповідальної діяльності в цифровому освітньому середовищі.

Особливої ваги проблема формування цифрової та інфомедійної грамотності набуває в міжнародному вимірі, оскільки сучасна вища освіта дедалі більше орієнтується на глобальні стандарти якості, міжкультурну комунікацію та участь у міжнародних освітніх і наукових ініціативах. Інтеграція закладів вищої освіти в міжнародний освітній простір, реалізація програм академічної мобільності та участь у

міжнародних проєктах вимагають від здобувачів освіти здатності працювати з багатомовними джерелами, критично оцінювати інформацію міжнародного походження та дотримуватися норм академічної етики у цифровому середовищі.

У зв'язку з наведеним постає потреба наукового осмислення підходів до формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання з урахуванням міжнародних рамок і практик. Аналіз й узагальнення міжнародного досвіду створюють підґрунтя для розроблення ефективних педагогічних моделей та адаптації провідних світових підходів до національного контексту функціонування закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти перебуває в центрі уваги сучасних наукових інтересів. Розвиток цифрової та інфомедійної грамотності в традиційному освітньому процесі і відповідно здобувачів вищої освіти висвітлено в наукових працях С. Вітвицької та В. Танської. Учені зазначають, що цифрові платформи та технології сприяють підтримувати медіаграмотність в умовах дистанційного навчання. Колектив науковців К. Ніколенко, К. Петровська та І. Шостак переконані, що цифрова грамотність здобувачів вищої освіти безпосередньо залежить від рівня сформованої грамотності у викладачів, адже саме вони мають надавати максимальну підтримку у їхньому навчанні та вдосконаленні під час професійної підготовки. Механізми формування інфомедійної грамотності у здобувачів вищої освіти на сучасному етапі розвитку української освіти вивчали А. Йордан, О. Мединська, Г. Синоруб та Н. Особа [3].

Однак із тим аналіз наукових праць засвідчує, що питання інтегрованого формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання з урахуванням міжнародного контексту та можливостей залишаються недостатньо опрацьованими.

Мета статті обґрунтувати й систематизувати міжнародно релевантні підходи до формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання та запропонувати модель і приклади інтегрованих завдань для реалізації в освітніх компонентах.

Завдання статті: 1) Проаналізувати зміст і взаємозв'язок понять «цифрова грамотність» та «інфомедійна грамотність» у контексті дистанційного навчання у вищій освіті. 2) Узагальнити міжнародні рамкові підходи до формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти. 3) Визначити дидактичні умови та педагогічні інструменти формування цифрової й інфомедійної грамотності в умовах дистанційного навчання. 4) Систематизувати практичні приклади інтеграції цифрової та інфомедійної грамотності в освітній процес закладів вищої освіти з урахуванням міжнародного досвіду.

Результати дослідження

Формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання доцільно розглядати як системний і багатоаспектний процес, що поєднує технологічний, інформаційно-аналітичний, комунікативний та етико-правовий компоненти. У міжнародному освітньому дискурсі зазначені компоненти не функціонують ізольовано, а вибудовуються в межах цілісних рамок цифрової компетентності та медіа- й інформаційної грамотності, які визначають орієнтири для проєктування освітніх програм, навчальних результатів і процедур оцінювання.

У дистанційному форматі навчання цифрова грамотність виходить за межі володіння окремими цифровими інструментами та платформами. Вона передбачає

здатність здобувачів вищої освіти ефективно організовувати власну навчальну діяльність у цифровому середовищі, здійснювати цілеспрямований пошук й опрацювання інформації, використовувати цифрові сервіси для академічної комунікації, співпраці та створення навчального контенту. Тобто «актуалізується потреба у розвитку цифрової грамотності та здатності здобувачів освіти ефективно використовувати цифрові інструменти для самостійного опанування матеріалу, участі в інтерактивних формах навчання, реалізації освітніх проєктів» в умовах не лише дистанційного, а й змішаного форматів [4, с. 88]. Водночас інфомедійна грамотність забезпечує критичне осмислення інформаційних потоків, усвідомлення механізмів поширення інформації в цифрових і соціальних медіа, здатність виявляти дезінформацію, маніпуляції та порушення академічної доброчесності.

Міжнародні рамкові документи, зокрема DigComp та концепція медіа- та інформаційної грамотності UNESCO, підкреслюють необхідність інтеграції цифрової та інфомедійної грамотності як взаємопов'язаних складників освітнього результату. У контексті дистанційного навчання така інтеграція реалізується через навчальні завдання, що вимагають одночасного застосування цифрових інструментів і критичного аналізу інформації, а також через формування відповідального ставлення до цифрової взаємодії та інформаційної поведінки.

Ефективне формування зазначених компетентностей передбачає поетапну організацію освітнього процесу. На початковому етапі важливим є діагностування стартового рівня цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти, що дозволяє виявити фрагментарність умінь, типові помилки та зони ризику. Наступним кроком виступає впровадження цільових навчальних модулів, орієнтованих на розвиток навичок критичного інформаційного пошуку, фактчекінгу, цифрової безпеки, академічної доброчесності та створення цифрового контенту з дотриманням етичних і правових норм.

Важливою умовою результативності є вбудування формування цифрової та інфомедійної грамотності безпосередньо в освітні компоненти, а не винесення її за межі навчальних дисциплін. Науковиці С. Вітвицька й В. Танська вважають, що так майбутні фахівці зможуть набути навичок критичного сприйняття інформації та усвідомлення цінності високоякісної інформації завдяки «включення інфомедійних компонентів у курси різних предметів, міждисциплінарний підхід до викладання, використання інтерактивних методів навчання, таких як дебати, проєкти, дослідження» [2, с. 335]. У дистанційному навчанні це реалізується через кейс-аналізи, проєктні та дослідницькі завдання, онлайн-дискусії, взаємооцінювання та роботу з відкритими джерелами інформації. Такі форми роботи сприяють переходу від декларативного знання до практичної здатності діяти в цифровому середовищі. На думку А. Йордан, О. Мединської, Г. Синоруб, Н. Особи, уключення інфомедійної грамотності в систему професійної підготовки фахів спонукатиме їх «як споживачів інформації до свідомого сприйняття сучасного медіаконтенту та необхідності самостійно мислити і формувати власну точку зору» [3, с. 112]. Тому формування цифрової та інфомедійної грамотності доцільно розуміти як наскрізний компонент змісту вищої освіти, інтегрований у структуру освітніх компонентів і спрямований на формування здатності здобувачів усвідомлено, критично й відповідально взаємодіяти з інформаційним та цифровим середовищем.

Особливого значення набуває формувальне оцінювання, яке дозволяє відстежувати не лише кінцевий результат, а й процес роботи з інформацією: аргументованість вибору джерел, коректність інтерпретації даних, дотримання норм академічної етики, рефлексію щодо власних рішень. У міжнародній практиці поширення набувають електронні портфоліо, peer-review і рубриковане оцінювання, що

забезпечують прозорість і об'єктивність оцінки рівня сформованості цифрової та інфомедійної грамотності.

Вивчаючи закордонний досвід, С. Віротченко зауважує, що «імператив упровадження глобальної інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у вищу освіту з метою забезпечення всебічної цифрової грамотності кожного здобувача» є ключовим стратегічним рішенням професійного зростання майбутніх фахівців [1, с. 1495]. Саме усвідомлення чітких критеріїв та вимог до оцінювання роботи сприяє розвитку здатності здобувачів вищої освіти до самооцінювання, підвищують рівень навчальної мотивації та забезпечують усвідомлений характер освітньої діяльності в цифровому середовищі під час навчання й поза ним.

Узагальнення міжнародного досвіду свідчить, що результативне формування цифрової та інфомедійної грамотності в умовах дистанційного навчання можливе лише за умови інституційної підтримки. Йдеться про наявність чітких політик академічної доброчесності, рекомендацій щодо безпечного та етичного використання цифрових технологій, а також системної підготовки викладачів до впровадження відповідних педагогічних інструментів. Саме поєднання індивідуального рівня (навчальні завдання, діяльність здобувачів освіти) та інституційного рівня (стандарты, політики, підтримка) забезпечує стійкість результатів і відповідність міжнародним освітнім орієнтирам.

Систематизація підходів, компонентів і прикладів інтеграції цифрової та інфомедійної грамотності в дистанційному навчанні подана в таблиці, яка ілюструє взаємозв'язок міжнародних рамок, очікуваних результатів навчання та конкретних освітніх завдань для здобувачів вищої освіти.

Таблиця 1. Інтеграція цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання (міжнародний вимір)

Компонент грамотності	Міжнародний орієнтир	Що формуємо у здобувача (результат)	Приклад дистанційного завдання (інтеграція)	Оцінювання (приклад критерію)
Інформаційний пошук і критична оцінка	DigComp: Information & data literacy [5]	Уміє знаходити, відбирати, порівнювати джерела	«Порівняйте 3 джерела щодо одного явища/події: визначте первинне, вторинне, упередженість»	Якість обґрунтування вибору джерела
Фактчекінг і верифікація	UNESCO MIL [7]	Перевіряє твердження, відокремлює факт/думку	«Перевірте 5 тез із популярного поста: дайте докази та висновок "правда/маніпуляція/невідомо"»	Доказовість, коректність висновку
Етика, право, доброчесність	UNESCO MIL Curriculum [7]	Дотримується авторського права, цитування	«Створіть інфографіку з відкритими ліцензіями; додайте коректні посилання та атрибуцію»	Відсутність плагіату, правильна атрибуція
Цифрова комунікація	DigComp: Communication & collaboration [6]	Етикет, співпраця, відповідальна взаємодія	«Дискусія у форумі: аргументуйте позицію, посилаючись на джерела, та здійсніть peer-review двох відповідей»	Аргументованість + культура діалогу

Цифрова безпека і приватність	DigComp: Safety [5]	Керує приватністю, розпізнає ризики	«Симуляція: лист-фішинг. Визначте ознаки, запропонуйте алгоритм дій і налаштування захисту»	Коректність алгоритму реагування
Створення контенту	DigComp: Digital content creation [5]	Створює контент на основі даних і джерел	«Міні-відео/пост "поясни явище": 3 джерела + візуалізація даних + попередження про обмеження»	Якість структури, джерела, прозорість

Наведені в таблиці узагальнення засвідчують комплексний характер формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання, що передбачає узгодження міжнародних рамкових орієнтирів, дидактично виважених педагогічних інструментів і практико-орієнтованих навчальних завдань. Інтеграція цифрового й інфомедійного компонентів реалізується на рівні результатів навчання та освітньої діяльності, а не через фрагментарне поєднання окремих тем або форм роботи.

Аналіз систематизованих компонентів дає підстави стверджувати, що цифрова грамотність у дистанційному навчанні забезпечує ефективну організацію навчальної діяльності, цифрову комунікацію, роботу з освітніми платформами та створення навчального контенту, тоді як інфомедійна грамотність спрямована на розвиток критичного мислення, здатності до оцінювання достовірності інформації, виявлення маніпулятивних впливів і дотримання етичних та правових норм у цифровому середовищі. Поєднання зазначених складників створює підґрунтя для формування академічної доброчесності, інформаційної стійкості та відповідальної цифрової поведінки здобувачів вищої освіти.

Узагальнення міжнародного досвіду підтверджує доцільність інтеграції цифрової та інфомедійної грамотності безпосередньо в зміст освітніх компонентів із використанням формувального оцінювання, взаємооцінювання та електронних портфоліо, а також необхідність інституційної підтримки з боку закладів вищої освіти у вигляді нормативних документів, рекомендацій і підготовки науково-педагогічних працівників.

У ході теоретичного аналізу міжнародних рамкових документів, аналітичних звітів та сучасних освітніх практик установлено, що цифрова й інфомедійна грамотність у вищій освіті формуються як взаємопов'язані складники освітньої діяльності, актуалізованої умовами дистанційного навчання. Визначено, що розмежування зазначених компетентностей у навчальному процесі призводить до фрагментарності результатів, тоді як інтегроване формування забезпечує стійкість набутих умінь і здатність до їх перенесення в різні освітні та професійні контексти.

З'ясовано, що міжнародні рамки цифрової компетентності та медіа- й інформаційної грамотності виконують функцію методологічного орієнтира для проєктування результатів навчання, визначення критеріїв оцінювання та добору дидактичних інструментів у дистанційному форматі. Їх використання дозволяє узгодити зміст освітніх компонентів із вимогами глобального освітнього простору, забезпечити прозорість і відтворюваність результатів навчання, а також підвищити відповідність освітніх програм міжнародним стандартам якості.

Установлено, що цифрова грамотність здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання охоплює не лише володіння цифровими платформами й інструментами, а й здатність до самоорганізації навчальної діяльності, управління навчальним часом, ефективної онлайн-комунікації та створення цифрового освітнього

контенту. Водночас інфомедійна грамотність забезпечує розвиток критичного мислення, здатності до оцінювання достовірності інформації, розуміння контекстів її створення та поширення, а також дотримання етичних і правових норм академічної взаємодії в цифровому середовищі. Взаємодія зазначених компонентів створює підґрунтя для формування інформаційної стійкості та відповідальної цифрової поведінки.

Доведено, що в умовах дистанційного навчання результативність формування цифрової та інфомедійної грамотності значною мірою залежить від характеру навчальних завдань. Найбільш ефективними виявляються завдання, орієнтовані на активну пізнавальну діяльність здобувачів освіти, зокрема аналіз інформаційних кейсів, фактчекінг, робота з відкритими джерелами, створення цифрового контенту з обґрунтуванням джерельної бази та онлайн-дискусії з елементами взаємооцінювання. Застосування зазначених форм роботи забезпечує перехід від репродуктивного засвоєння знань до формування практичних умінь критичного аналізу інформації та прийняття аргументованих рішень.

У процесі дослідження виявлено, що формувальне оцінювання відіграє ключову роль у розвитку цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти. Використання рубрик, чек-листів, електронних портфоліо, процедур взаємооцінювання дозволяє оцінювати не лише кінцевий результат, а й логіку роботи з інформацією, коректність аргументації, дотримання норм академічної доброчесності та рівень рефлексії. Зазначені інструменти сприяють усвідомленню здобувачами освіти власних навчальних стратегій і розвитку навичок саморегуляції.

Установлено, що формування цифрової та інфомедійної грамотності не може бути ефективним без інституційної підтримки з боку закладів вищої освіти. Наявність чітко сформульованих політик академічної доброчесності, рекомендацій щодо етичного використання цифрових технологій, регламентів цифрової безпеки та системної підготовки науково-педагогічних працівників суттєво підвищує ефективність реалізації відповідних освітніх завдань у дистанційному форматі. Поєднання індивідуального рівня освітньої діяльності з інституційними механізмами забезпечує сталість результатів і зменшує ризики формального засвоєння компетентностей.

Отримані результати підтверджують, що міжнародний вимір формування цифрової та інфомедійної грамотності виявляється не лише у використанні рамкових документів, а й у впровадженні практик, орієнтованих на розвиток критичного мислення, академічної культури та відповідальної цифрової участі. Це створює умови для підвищення конкурентоспроможності випускників закладів вищої освіти та їхньої готовності до професійної діяльності в глобалізованому інформаційному середовищі.

Висновки

Проведене дослідження дало змогу досягти поставленої мети, яка полягала в теоретичному обґрунтуванні підходів до формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання з урахуванням міжнародного виміру. Узагальнення отриманих результатів підтверджує, що розвиток цифрової та інфомедійної грамотності є складним, багатокomпонентним процесом, ефективність якого визначається системною організацією освітнього процесу, інтеграцією міжнародних рамкових орієнтирів і цілеспрямованим використанням педагогічних інструментів дистанційного навчання.

Установлено, що цифрова та інфомедійна грамотність здобувачів вищої освіти виступає інтегративною освітньо-професійною характеристикою, яка поєднує інформаційно-аналітичний, технологічний, комунікативний, етико-правовий і рефлексивний компоненти. З'ясовано, що фрагментарне формування окремих

цифрових умінь без розвитку критичного ставлення до інформації не забезпечує належного рівня готовності здобувачів освіти до навчальної та професійної діяльності в цифровому середовищі, що актуалізує необхідність комплексного підходу до розвитку зазначених компетентностей.

Доведено, що в умовах дистанційного навчання ефективно формування цифрової та інфомедійної грамотності забезпечується використанням практико-орієнтованих форм роботи, зокрема аналізу інформаційних кейсів, фактчекінгу, проєктної діяльності з цифровим контентом, онлайн-дискусій і взаємооцінювання. Зазначені педагогічні інструменти сприяють розвитку критичного мислення, відповідальної інформаційної поведінки, дотриманню принципів академічної доброчесності й усвідомленому використанню цифрових ресурсів у навчальній діяльності.

Обґрунтовано, що результативність формування цифрової та інфомедійної грамотності здобувачів вищої освіти значною мірою залежить від реалізації комплексу дидактичних та організаційно-педагогічних умов, серед яких провідне місце посідають інтеграція міжнародних рамок цифрової компетентності й медіа- та інформаційної грамотності в освітні програми, застосування формульованого оцінювання, використання електронних портфоліо, а також наявність інституційних політик академічної доброчесності й цифрової безпеки. Реалізація зазначених умов забезпечує цілісний вплив на всі структурні компоненти цифрової та інфомедійної грамотності та сприяє підвищенню якості дистанційного навчання у закладах вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробленні й апробації інституційних моделей формування цифрової та інфомедійної грамотності в закладах вищої освіти, проведенні емпіричних досліджень рівнів сформованості зазначених компетентностей у здобувачів освіти різних спеціальностей, а також у вивченні впливу нових цифрових технологій, зокрема штучного інтелекту та алгоритмічних рекомендаційних систем, на інформаційну поведінку й академічну доброчесність у дистанційному навчанні.

Список використаних джерел

1. Віротченко С. Університетська освіта в Литві в умовах цифровізації: нормативно-правові імперативи та їхній вплив на формування цифрової компетентності магістрів. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 12(42). С. 1489-1497. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12\(42\)-1487-1497](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12(42)-1487-1497).
2. Вітвицька С. С., Танська В. В. Інтеграція інфомедійної грамотності в освітній процес: виклики, можливості та перспективи. *Журнал «Перспективи та інновації науки» (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2025. № 5(51). С. 326-336. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/43949/1/1.pdf> (дата звернення: 25.01.2026).
3. Йордан А., Мединська О., Синоруб Г., Особа Н. Механізми формування інфомедійної грамотності у студентів педагогічних спеціальностей. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка*. 2022. № 1(1). С. 106-116. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.13>.
4. Харківська А., Прокопенко А., Отрошко Т., Бган Т. Формування інноваційної компетентності здобувачів освіти у контексті цифрової трансформації математичної освіти. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2024. Т. 12, № 10. С. 87-91. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i10-013>.
5. Access to Joint Research Centre's publications. JRC Publications Repository. *European Commission*. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu> (дата звернення: 25.01.2026).

6. The JRC provides evidence-based knowledge to support EU policies and positively impact society. Joint Research Centre. *European Commission*. URL: <https://joint-research-centre.ec.europa.eu> (дата звернення: 25.01.2026).
7. UNESCO. URL: <https://unesco.org> (дата звернення: 25.01.2026).

References

1. Virotschenko S. University education in Lithuania under digitalization conditions: regulatory and legal imperatives and their impact on the formation of digital competence of master's students. *Bulletin of Science and Education*. 2025. No. 12(42). P. 1489–1497. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12\(42\)-1487-1497](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12(42)-1487-1497).
2. Vitvytska S. S., Tanska V. V. Integration of infomedia literacy into the educational process: challenges, opportunities and prospects. *Journal "Prospects and Innovations of Science" (Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")*. 2025. No. 5(51). P. 326–336. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/43949/1/1.pdf> (accessed: 25.01.2026).
3. Yordan A., Medynska O., Synorub H., Osoba N. Mechanisms of formation of infomedia literacy in students of pedagogical specialties. *Scientific Notes of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Series: Pedagogy*. 2022. No. 1(1). P. 106–116. DOI: <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.13>.
4. Kharkivska A., Prokopenko A., Otroshko T., Bhan T. Formation of innovative competence of students in the context of digital transformation of mathematical education. *Education. Innovation. Practice*. 2024. Vol. 12, No. 10. P. 87–91. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol12i10-013>.
5. Access to Joint Research Centre's publications. *JRC Publications Repository. European Commission*. URL: <https://publications.jrc.ec.europa.eu> (accessed: 25.01.2026).
6. The JRC provides evidence-based knowledge to support EU policies and positively impact society. *Joint Research Centre. European Commission*. URL: <https://joint-research-centre.ec.europa.eu> (accessed: 25.01.2026).
7. UNESCO. URL: <https://unesco.org> (accessed: 25.01.2026).